

Cosinzeeana

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
CLUJ, PIATA CUZA VODĂ 16
TELEFON 12 45

DIRECTOR:
SEBASTIAN BORNEMISA
REDACTOR: D. I. CUCU

ABONAMENTUL:
PE UN AN 200 — LEI; PE O JUMĂTATE
100 — LEI. ÎN STREINĂTATE DUBLU

TEATRUL DIN CLUJ

Când se pune în joc scarta unui asezământ de cultură, întreținuți cu bani grei din avuții statului, nu încapă nicio confuzie. Ori e vorba de o instituție fosilă, și atunci nu trebuie lăsată în părgănie, ori avem de a face cu o sarcină înaltă, și atunci, pur și simplu, se impune suprimarea ei. Fără rețențe, fără minciună, și fără meșteșug.

De la început pornim, însă, cu convingerea, că Teatrul Național din Cluj nu e o născocire a unui capriciu teatral, nici o improvizație hibridă, cu tentaculele întinse în fondurile ministerului Cultelor și Artelor, pentru satisfacerea cătorva partizani, parașonișii la alte departamente. Dacă el n'ar însemna altceva decât un locar permanent de propagare a limbii literare românești într-o țară cutropită până ieri de ravagiile culturii străine, și încă și-ar legitima pe deplin dreptul la existență.

Pentru că atunci această vegetație a Teatrului Național din Cluj, această navigare penibilă între viață și moarte, această letargie consimțită, care e echivalentă cu o lungă sinucidere prin persuasiune? N'avem public? Dar noi am văzut de nenumărate ori aceeași sală, pustie astăzi, lufesată de spectatori. N'avem artiști? Dar artiștii, cu neînsemnate excepții, sunt aceiași, cari au culți în anul trecut îmbeleguind recolte de aplauze. N'avem director? Este, însă...

Aici sălășluiește răul și aci se cade să căutăm tîna cea mare. Teatrul Național din Cluj a fost condus timp de șase ani, de o incontestabilă competență artistică în fața căreia nici nu se ridică macar alte competiții. Lă se părea tuturor atât de firesc, ca d. Zaharia Bărsan să conducă destinele scenei ardelenese, încât guvernele s'au perindat fără ca cineva să se gîndească a-l scoate din scaunul său. Grație acestei continuități, ni s'au oferit câteva stagii de teatru îngrijit, învîndu-se, din când în când, chiar culmi de aleasă realizare artistică, superioare în chip vădit multor spectacole din Capitală.

Într-o zi, amărât de intrigă și cancanuri, lăsat fără sprijin de autoritatea superioară a ministerului de Culte și Arte, d. Zaharia Bărsan s'a văzut nevoit să plece. A venit, în locul său, d. Victor Effimiu. Mulți au salutat cu încredere această numire. Chiar pentru cei cari nu acceptau literatura dramatică a autorului lui „Prometeu”, priceperea sa în materie de tehnică teatrală nu era îgăduită. Experiența, cu toate acestea, a dat greș. Din două pricini. Întîi, fiindcă d. Victor Effimiu n'a reușit să se acalmizeze în atmosfera noastră provincială. Al doilea, pentru că știa erori planuri mult prea largi, pentru posibilitățile de întărire cari ni stăteau la dispoziție.

A sosit acum rîndul dîr N. Bănescu, profesor universitar, un spirit deosebit de distins, și o personalitate de o ireproșabilă rectitudine morală. Mai mult încă: un om energetic, drept, și bine intenționat. Și, totuși, noi nu credem că va putea scoate carul din șanț. Pentru această operație s'ar cere, vorbim din nou sincer, mai multă înclinație firească pentru preocupările de artă, și, cum să spunem? mai multă rutină...

Care e atunci soluția? O dăm, în ceea ce ne privește, fără micuț colț, de vreme ce ea răsare, jîrîndu-ne, din cele înșirate până acum. Salvarea Teatrului Național din Cluj, în condițiile de astăzi, nu poate veni decît dela acela, care i-a inițiat primul paș. Să se mearcă, deci, d. Zaharia Bărsan. Cu toată experiența sa, cu toată tracarea de inimă, pe care i-o poate lăsa uitarea supărilor recente, și, bineînțeles, cu tot prestigiu unei încrederi depline din partea ministerului de Culte și Arte.

Di Al. Lapedatu, care e, desigur, mai îngrijorat decît noi, n'are decît un gest de făcut, — și un decret de iscalit...

Alexandru Hodos

Grădina

Ca niște lespzi grele și primitiv ornate
Stau brazdele grădini?...
In cutele luminii,
— De soare aruncate —
Un mac și'aprinde fața, ca un potir de sînge!...
Zefir, venit molatic, însoaie-un trup de ficare,
Pe alba greu o frînge
Și într-o clipiă, însoaie plînge.

Gîndindu-se la moarte castanul din alec,
Din creanță aplicată un funigel desprinde!...
Sărmanul funigel,
Cu grații de femece
Se îndoace... și-un miel de argint, bătut cu taze,
Se prinde deo garfa,
Sîmbolizînd logodna facilor cu mor,
Pe lepedele grele, cu primitiv decor — !

AL. NEGURĂ

Sonet

...A înflorit un ghiocel pe vale: —
O lacrimă de zăină, înfrustată,
Ca o bobă albă sîdefată,
De rouă, — agățată de petale...

Și într-atîta miros se desfată
C'a ametit de farmecie sale
Și mira ieșii — nebunul — alb în cale
Un mi-ar ieși, sub seară în drum, o fată.

Mi-a fost așa de drag, că — fără vreau —
L-am frînt ușor, și l-am luat cu mine...
Murind, a plîns, în taină, de durere...

...Privind la el, mi-am amintit de tine:
I-adevărat că sîngeri în tăcere,
Că inima t-ai frîntă pentru mine!...

CONST. R. CRIȘAN

După voturi...

de G. VLĂDESCU-ALBESȚI

N'am dormit toată noaptea.
În mintea mea se depănau, drumurile colite ale Bărgănelului. Un conac pierdut în mirisade fără sfîrșit, izvoile dela înălțarea drumurilor, țesutul unui nu părașii sau casele risipite în fundul bălților, argintate de apa izvoilor și umbrite de săleii pletoase.

În zori, așteptî la poartă, căruța, cu drcul acoperit de fân proaspăt și velină nouă. Am ascuns, cu o pală de iarbă, vrful de manifeste. Doi prieteni, candidați, au ocupat fundul și cu fata, în spatele căruțașului, și am pornit la drum...

O dimineață primăvărată.
Am scos carnetul.

— La Andrășești, moș Petre... Moldoveni, Matei...

Patru Fraji?

— Cinei la Patru Fraji?
— Cazan...
— Nu! mai avem pe Cazan!...
— Cazan? — până la moarte...
— Nu se poate! Îi primar, omul stăpînirii...
— Ial nostru...
— Nu! al nostru.
— Nu se poate...

Ne-am gîlcevit, până am ajuns în inima statului. La un han, cu sponrotul dărâmat spre răsărit, lume multă.

Cățiva ne-au salutat; unii își făceau semn rîzînd, iar cei din fund rosteau destul de tare:

— Ia prins iar dopul de noi...
— Sunt rude, cu popa!...
— Și cu rotarul?...
— Taci mă!
— Liniste... Și unul, pare-îl văd; uscății, și fudul, căciula lăsată pe ceafă, bîrețul sbîrîit și resfirat pe frunte. Încheuarea mîincaului prinsă într-o copcă spre dreapta, iar grunzul înfășurat, de o banistă roșie, cu dungi.
— Din ce partidă, venii?...
— Noi?
— Dumneaveastră.

M'am apropiat, înspire cl. Duhmnia un miros de prunc măcrie.

Prieteni! păzeau căruța. Un copoi de jandarm sfreddea cu privirea velina și tot cuprinsal.

M'am încercuit în mijlocul lor. Îmi dogoreau obrajii. Mi se părea, că cineva mă lovește cu un ciocan în piept, așa îmi svăcnea inima. Mi-am luat curajul.

— Oameni buni... Fraji... Aici am rămas.

Un gîlgan, cu șerpii de aur pe umăr, cu pușca purtată ca pe o hîță de oi, mi-a curmat șirul.

Sîmțeam în gât, frîntura cuvîntului. Stătea ca un nod.

— Legîmîntă...
— Care?
— „Andrășești” și circulația...
— De toate le vrei?
— „Oltorizația de la prefectură”?
— N'am, autorizație. Unde scrie?
— La post. Să mergi, la post.
O fluerătară. Doi godani finici, flăcăi basarabeni, au prins baionetele, s-au început executarea.

— Merg și domni?
— Toți.
— Ai departe postul?
— În sat.
— Polfim, în căruța noastră...
— Pe jos... numai pe jos...
— Așa ai ordin?
— Da.
— Dela cine?
— Nuii treaba d-fale. Avem „secreti”.
— Căruța mainta, la pas. Noi trei și jandarmii pe pe urmă. Părea un mort...

— Ne urmăreau sătenii, iar la porți femei și copii priveau spre noi... Auzcam soapte:

— Cu ce i-ai prins?
— Cu nimic...
— Apoi?
— Sunt deia, cu „polefica”...
Ne-am oprit. Lumea a fost împrăștiată.

O casă mică, învelită cu stuh. În bălătură, o prăjîină lungă și subțire, tremura în vîrtul ei un căpăc de carton, bobt în culorile naționale...

Ne-a pofin înainturi. Miros de lipoză proaspătă, și petrol. La o fereastră mică, o masă de brad, acoperită cu hîrtie albastră. La dreapta, un pot de cazarmă, și deasupra o poliță, cu o chivărie strălucitoare.

Lîngă ușă, în colț, un rasteț, pentru armec.
— Înțai, d-ia...
— I-am pus pe masă, hîrtiile toate.
— Ne-ai „otorizație”!
— N'am.
— Rău.
I-a luat pe toți. Ne-a scotocit, de tot ce-am avut.
— Manifeste, aveți?
— Ne-am privit cu toții.
— N'avem.
Ușa se deschide de perete. Ne-am înghesuit în colț.

Stăpan pe sat, făles, rumen la față și plin de curaj, apare neica Cazan.

— Domnul primar, adăuse jandarmul, împingând spre el singurul scaun din odaie...

Ni s'a rupt ceva de ochi. Ne strânge voies mâinile și ne bate pe umeri.

O doamnă blândă, ne acoperă mirarea, și ne prinde sulețele, într-o neînțelegătoare infălire.

— Ai aflat de urma noastră?
— Nu.
— Atunci?

— Mi-au spus oamenii și mi-am închipuit că-i opozitic... Trebuia să-mi dau un semn, o verba.

După câteva discuțiuni, șeful de post, ne-a dat liberțate, sub garanția lui primar.

Soarele scoborise, înălțimea cerului și se lăsa, pe neștipte, devalse, spre apus.

Nici o urmăritură nu zărisem în ziua aceasta. Ne scărțâia dinți de ciuda și de foamă.

— Ai ospătat undeva?
— Nimic.
— Să mergem la han... La mine nu faci... Știe nelarul...

— Mergem unde-o fi, un covrig și un păhărel...
— Ne pare bine, că te-am văzut.

Ști de-a omul se schimbă, prietenii, rămân prietenii...

— Până la moarte. Numai ciuda, necazul Popii m'a făcut să primesc. Dar suferit, ah! dacă ai cunoaște suferitul meu...

— Cu noi, neică Cazane, cu noi...
— Dar cu cine?
— Așa, să trăiești, cu noi să fi.

București, am ajuns, la han. În fund, oameni mulți. S'a un ridicat respectos, afară de unul reșevan cu părul vălvoi și ochi lubina. Neul mai ajutoră puterile, și își rezema pieptul de linia mesei.

Am intrat într-o cameră curată.

Veniște noi, și prosoape de borangic împedobău părfii.

La icoană, un smoc de busuice, și o sorcovă pentru anul nou.

— Doi bujori inflexe în obrajii haungiei, și avea sort alb, sumes ca un brâu, îi încingea mijlocul subțire.

Mărgelele din grucă strălăceau, ca sîdelul și ochii ațedau de bucurie și frumusețe.

Neica Cazan îi desprindea sortul dela brâu, și-i porancea pentru masă.

— Ce-o fi, zicem noi, și mânați de grija noastră, ne uităm afară, cum soarele se coboară și mai repede spre apus.

La fereastră mică, prinsă în ușa prăvăliei, ne urmărea un chip.

Omul uscățiv, cu căciula lăsată pe ceafă, cu bretonul săbrii și respirat pe frunte, stredelca cu privirea fereastră, și ne făcea semn, spre neica Cazan.

— I-am arătat tabloul. Ne-a părăsit-o clipă, și s'a înapoiat, privindu-ne serios.

— E de-al nostru, apoi pe șoptite:
— Ne cere ceva bunărtă. Sunt oameni străniși, de-al noștri, numai de-al noștri...

— Nu-i bine să le rostim ceva? Să știe și ei, ce vrem...

— Se poate, cocoane Alexandre! N'ai încredere în Cazan... Mă bine lucrez eu așa... Vezi bine, Notarul...

— Să fie cum zici Dia, și am cioceni paharele. Crașmăria aștepta în prag coana. În gropile obrajiilor i se rupsese un zămbet șiret.

Se auziau ciocnirile de pahare, larmă și răsede. Cazan, cu capul gel, deschiat la vestă, se ducea adesea și închina cu mulțimea.

Venea apoi, bucurat, la noi.

— Mergă strună... N'ar strica, încă un rând... Unul nu s'abate...

— Prea mult nu-i bine, dar... fie.

Buneca, căruțașul nostru ronțăia covrigi, la o masă rotundă din prăvălie, și sorbea din oala de pământ, vinul ros.

Am voi să ciocnim, ultimul pahar în sănătatea lui Neica Cazan, vechi luptător și prieten, tocmit trușete la stăpânire, dar cu sufletul, până la moarte, cu noi.

În han, hărmaie, ca de resmeriță, zăngănitul scilos, a unui germ spart, le-am simțit în suflet.

O perdea neagră s'a coborât în dreptul soarelui. Neica Cazan a dispărut, ca o nălucă.

— Șeful! apare în prag.

În ochii lui fulgera mânia.

— La post. Nici un cuvânt, la post.

Nezam ridicat, fără murmur. Nu știam nimic, din frământat de-afară.

În băutura hanului, foi rupte și imprăștiute până în mijlocul uliți.

Basarabeni, se munciau să adune din brațele mulțimeii manifestele noastre.

Buneca, își linca căni spăriți și se uita cu milă la velița nouă, frământată de picioarele oamenilor.

Am mers, drept înainte. Soarele ne privea în față, și numai o dumga subțire îl despartea de grăoapa opusului.

Am cercetat, cu ochii mulțimea. Căutam chipul lui Cazan. Numai Căzuse pământul pe el.

Nu-mai omul căzuse și fudul, cu bretonul săbrii și respirat, cu fața înroșată se uita încrunțat. Cum au ajuns manifestele, pe băutura hanului, numai Buneca, căruțașul nostru, știa.

La post, șeful și-a ocupat masa de brad, a ridicat cosorocul capetei și cercetând într-o cărtuție cu literă măruntă, a tras aproape de el registrul de procese.

— Tot pe mine m'a luat, la rând.
— De câți ani ești?
— Treizeci și nouă...
— Ce meserie ai?
— Avocat.
— Carte știi...
— Da...
— Semnează, ici.
— Eu, nu semnez nimic. Ce să semnez?
— Nu vrei? Bine. O să vrei...
În pragul odăii, a apărut, ca din pământ, hangia.

Nu mai avea zămbetul șiret și nici frumusețea și bucuria ochilor.

Buzele erau strănse și albe ca varul. Îi lipsea sortul alb și mânia îi incrementase fața.

— Cine-mi plătește târguiala din prăvălie?
— Domnul Cazan, adăoga cu zămbind.

— Nici un Cazan. Nu plec de aici fără parole.
— Citești și prinde foaia galbenă cu însemnări de tibisiri, și începu să scufăie...

— Trei oca vin, cinci lei covrigi, o lită masline, co-

vrigi în prăvălie, cinci oca vin, covrigi și masline, gream spart, trei touri lipsă, o sică de „Lambă”, plesniță tolată una mie două sute doi lei...

— Bani!, dui, sau tac proces pentru devastare... Ne-am uitat unul la altul și am plăt.

Hangia a dispărut, ca o strălăcă. Tinea străns mâna cu hărtiile de bani, și fata i se însemnase, ca ceorul după furtună.

Jandarmul n'a isprăvit nimic cu noi. Ne-am hărțuit mult. Le-am pomenit de legi și răspunderi. Mai rău.

Un raport confidențial, într-un plic galben, apoi, cei doi Basarabeni cu ambele încălțate, s'au așezat în căuță, în fața noastră.

Căruțașul, nu scoate un cuvânt. Mâna liniștită murgii și se trudea, pentru hărtiile noastre semănate în fața hanului.

— Noi eram bucurosi, dar nu cunoșteam pe îndrămetul, care a imprăștiat, în centrul satului, manifestele noastre.

Dupăce am trecut bariera satului și am luat drumul pornicit spre „Secția de Jandarmi”, am întrebat, răzând pe Buneca:

— Cine ne-a făcut bochetul?
— Apoi, cine? — și atinse cu sfărucul bicului apăsător și cu necaz, murgul din dreapta... A vârat botul, după grație... A zvrilit velița și fânul, și a umplut băutura cu scrisorile Dv... Nues cu vinovat, fencască Dumnezeu, neuz vinovat...

Noi le-am bătut pe umeri, și am prenis murgul din dreapta, cinste și hrană bună.

Basarabeni râdeau. Le era rușine și lor de necazul nostru.

Eram în ultima zi de propagandă. Ziua Sfinților Împărați.

Soarele coborise în adăncuri... Numai o linie roșie, încingea pragul apusului.

— Din vâlmașugul acestei zile, purtam în mînte chipul uscățiv și fudul, cu bretonul săbrii și respirat pe frunte, dar și pe hangia cu ochii aprinși încrement, pe pragul postului de jandarmi cu hărtia galbenă scrisă cu tibisurul.

Biblioteca Centrală Universității „N. I. Bălan” Cluj

de DELAVARONA

Compartimentul de el. Uta avea opt locuri: patru deoparte, patru de alta. Puzos No. 30645 și firma unei fabrici din Cehoslovacia. În partea dinspre locomotivă, pe locul al doilea delă fereastră, — ședeam eu. La stînga mea, era o domnișoară — o copilă! — cu ochi albaștri și rechia scurtă; la stînga ei, un domn cu ochelari; la dreapta mea, un student grav și serios ca un tal de dric, răsătea o carte franțuzească; în fața studentului, o doamnă în vîrstă, groasă ca un tăvălug; la dreapta ei — adică față în față cu mine — o domnișoară cu păr negru, avînd doi dinți de aur și-o aluță în umărul obrazului drept; la dreapta ei și față în față cu domnișoara din stînga mea, un domn cu monoclu, citia o revistă umeristică și rîdea singur; lângă el și în fața domnișoarei cu ochelari, o domnișoară lematică, blondă ca o lămpă aprinsă...

Compartimentele nu s'au tocmii largi. Dar călătorii se împacă. Ne-am împăcat și noi. Ședeam în felul următor: doamna cea groasă, cu picioarele între picioarele studentului; eu, cu picioarele între picioarele domnișoarei din fața mea! Mă lupasem cam multisor, dar căștigasem situația!

Domnișoara din stînga mea, avea picioare între picioarele domnului cu monoclu. Acesta ar fi vrut însă, să aibă picioarele lui între picioarele domnișoarei; ceace nu se întîmplă! Domnul cu ochelari, se împăcase cu domnișoara blondă din fața lui, vîrînd fiecare câte-un picior între picioarele celuilalt.

Tăcere! Nu s'auzea decît zgometul trenului. Domnișoara din fața mea, întinse un picior și mă călca pe bătaia!

— Au!
— Pardon!

Și zămbi dulce: cu ochii și cu buzele! Intinsei și cu piciorul, cîrmîndu-l pușu spre stînga, și-i simții puterea: era rotundă și tare! Mă luă așa, cu frigur! Avea ciocrapi de mîlășă și pînțoi de lac.

Trenul opri brusc. Domnișoara din stînga mea, care tocmai se sculase îmi căzi în brațe.

— Hăc!
— Vai! Scuză-mă, domnule!

Și rîdea! Avea dinți mărunți și rari. Eu îi ajutai să se ridice, și — vă rog să mă credeți! — din gresală o prinsei de sînti: erau țări ca piatră! Simții că ameteș! Ea zise: „pardon”, se ridică și ieși pe culoar. Trenul optrise. (Uitasem să spun, că era tren accelerat).

— Alăta nerușinare! It, fi, fi!

Vorbișe doamna cea groasă, care avea picioare între picioarele studentului, și care văzuse „accidental” Măntorc spre ea, și înfăliși doi ochi aprinși ca de frigur.

— Văți sperit, deamă! — o'trebe cu, naiv.

Nu răspuse. Se ridică cu greutate, îndreptându-se spre ieșire. Dar la al doilea pas, se împiedică de picioarele domnișoarei din fața mea, și căzu cu capul în pieptul domnului cu monoclu. Acesta mugi ca un taur rănit:

— Muuu!

Ne grăbim cu toții să-i dăm o mână de ajutor, și-o punem în picioare! Plecă apoi bescorodind. Noi rădăem pe înfundate, afară de domnul cu monoclu, care se văieta că i-a rupt trei coaste!

Domnișoara din stînga mea se reînnoțise, avînd în mână un pachet de ciocolată. Ceva mai târziu se întoarse și doamna cea groasă, gălînd. Trenul porni.

Bun!

Acuma ședeam astfel: studentul, avea picioarele între picioarele doamnei; eu, aveam un picior — pe cel stîng — între picioarele domnișoarei din fața mea, iar pe cel drept, între piciorul cel stîng al domnișoarei, și piciorul drept al doamnei; domnul cu monoclu, după multă trudă, izbuzise să-și vîre piciorul drept între picioarele domnișoarei din fața lui și din stînga mea, și se căznea să-și facă loc și celuilalt; — ceace nu se întîmplă! Domnul cu ochelari și domnișoara blondă, erau cu mai înainte; fiecare vîrșe câte-un picior, între picioarele celuilalt.

Tăcere!

Studentul citia în cartea franțuzească; doamna cea groasă, picotea; domnișoara din fața mea se uita în oglindă; domnișoara din stînga mea și din fața domnului cu monoclu, mănca ciocolată; domnul cu monoclu, se uita la domnișoara din fața lui și din stînga mea, cum mănâncă ciocolată; domnișoara cea blondă, citia un roman; iar domnul cu ochelari, ceștuia rubrica economică dintr-un jurnal.

Asta era situația!

Trenul alerga turbat. Când și când, ni se izbeau umerii și picioarele și ni se încrușcau privirile.

— Bițetele, cine s'a mai ureat dela Chițcani, domnilor!

Pălii! Inima-mi svăcni atât de violent, încât o

ciuțai în parca de scotă a pieptului! N'aveam bilet de tren! Eu niciodată nu seel bilet!

Cum nu se urcase nimeni, conductorul, după-șeși vărăse nasul în compartiment, își văzu de drum. Eu răsuflai ușurat! Si mă întrebam: „o să mă prindă?! N'o să mă prindă?!” Miesă'nîmplat de câteva ori să mă prindă. M'au dat jos, și mi-au încheiat proces-verbal; iar eu mă suiam în trenul următor, tot fără bilet! Călătoreș în rate! E drept că ajung cu înfăzire la destinație când se întâmplă să pună mâna pe mine: — dar de ajuns, tot ajung. Și asta e principialul!...

— Ce căldură! — ofă domnișoara din fața mea, făcându-și vânt cu o batistă parfumată.

Uitasem să vă spun, că eram în toată verii.

— Foarte cald! — învucuiții eu, și-și strânse piciorul în'ale mele! Ea se reși puțin cum îi stă bine; uie; fețe mari și se uita alura! Nu știu, picioarele mele tremurau, sau ale ei! Rochia-i luneaș ușor în sus peste genunchi, și zării trei colțuri de dantelă! Om nu ești?! Mă luă așa, cu amțeții. Gălățul îmi era uscat, răsuflarea înfăzată! Deschisi un jurnal, înfinsci pe genunchi, și vărănd mâna pe subț el, strânse cu lăcomie o pulpă, ca să mă esteosc!

— Nerușinatule! Pleosc! Pleosc!

Și două palme zdravene, înabășuri zgometul trenului! — Ce ai doamnă, este nebună?!

Biețul student, amțeți de palme, se uita năru! Doamna cea groasă striga:

— Obraznicule, nerușinatule, porcule!...

Adică eu, emoționat cum eram, mormoneam pulpa coccanei! Ce vrei, picioarele 'erau incurcate! Aceasta, zăpăcită de somn, crezu că studentul era vinovat, fiindcă! avea'n față, și-și dăse două palme: una p'un obraz, — una pe celălalt; și una dreapta, — celălaltă cu stânga!

Mie-mi veni să răd! Celălalt, se uitau nedumeriți unul la altul și toți la coccana și la student.

— Lasă că n'avi eu minte, porcule!

Pusesse mâinile'n șolduri, și tremura ca pitfia. Studentul se mai desmetecise. Își mângăia obraji pe cari se cunoșteau urmele degetelor, și întrebă prosit:

— Cea fost asta doamnă?!

— Ce fisea trebuit, aia a fost!

Fierbuc amândoi! Eu, nu să tac, mă pune dracu și-rajă pe student!

— Bine domnule, bărbat ești dumneata?! Să te pămătușea o țărăne!

El se nerușină. Apoi, întăndu-se drept în ochii mătoanei, zise răspicat:

„Găscă!

— Eu găscă?! Eu găscă?! — și ridică din nou mâna să lovească, dar studentul se uita atât de urât la ea, încât rămase cu mâna ridicată, amenințând, în sus.

— Doamnă, — zice eu — nu vă supărați pentru alăta lucru. Romanii, strămășii noștri, pretuiă foarte mult găștele! Căci aceste păsări gălăgioase și proaste, au scăpat Capitiului!...

— Tineți gura! — țipă ea. Ce te-amesteci unde nu-ți fierbe înțepia!

Domnul cu ochelari, rădea înfundat; iar cel cu monoclu, profiță de ocazie, vătând și celălalt picior între picioarele domnișoarei din fața lui și din stânga mea. Asta numi plăcu! Dar mă făcu că nu bag de seamă.

— Găscă, doamnă, găscă, așa proastă și!...

— Domnule, n'ai de gând să faci?! — și mă strezeli cu două priviri, cărămii oprini vorbă'n gât!

Domnișoara din fața mea, sevăi mai întâi, pe urmă întrebă:

— Dar cea fost, doamnă?!

— Mă prins de pulpă, aia a fost! — răspuse ca sumpul, arătând pulpa piciorului drept.

Pe mine mă putni răsul. Domnul ce ședea la stânga domnișoarei din stânga mea, se uita pe deasupra ochelari și par că nu-mi venea a crede; iar cele trei domnișoare, se minunară toate deodată:

— Aa!

Studentul incremeni!

— Eu doamnă?! — întrebă el cu dispreț. Eu te-am prins de pulpă?! Se vede că-i visat! Numai la pulpa dăle... pui! Ai niște picioro ca două putine!

— Aa!

Îrau cele trei domnișoare!

Coccana isbucni:

— Să-ți fie rușine!

Studentul:

— Să-ți fie rușine dăle! Femeie bătrână, auzi!... — Dați-mi vase să n'amestec! — string eu. Cum adică? De pulpă? Ei, drăcia dracului! Îți place gras, pietrețe?!

Studentul prinsă a râde cu hohote; domnișoarele și cei doi domni, rădeau pe înfundate. Mătoana mă'mpuse

iarăș cu o privire, și se luă la ceartă cu studentul. Se certară vreme îndelungată. În timpul acesta, se mă preseduseră următoarele schimbări:

Eu eram cu picioarele între picioarele domnișoarei din fața mea și din stânga domniului cu monoclu; domnul cu monoclu, rămăsese iarăș cu un singur picior între picioarele domnișoarei din fața lui și din stânga mea; domnișoara cea blondă, avea picioarele între picioarele domniului cu ochelari, care citia revista umoristică, împutăută dăle domnul cu monoclu.

— Porcule!

— Seroață!

Îrau cei doi: studentul și coccana!

Eu mă reveli:

— Asta e prea mult! Nu te poți nici măcar odihni cum se cade, fiind șilă ascuți asemenea necuviințe, după-șeși plătești un bilet!...

— Biletele pentru control, domniilor!

Îmi simții sufletul la gură!

Nu ere chip să scap: controlorul, care se urcase la o stație principială, se afla în așa compartimentului, cu drăcia acția de gărit biletele, în mână! Începu dăle ușă cu domnișoara cea blondă, apoi cu domnul cu ochelari. Eu îmi căutam inima: par că nu mă bătea deloc! Apoi, deodată începu să svăcinească repede-repede...

— Domnu?!

„Domnu”, eram eu!

Începu a mă căuta prin buzunare. Într-o timp, controlul văzuse toate biletele. Cei doi, nu se mai certau. Simții toate privirile atințite asupra mea.

— Nu-i găsiți!?

— L'am perdu! — răspund eu, simpla.

— Aș! nu merge așa!?

— Să! mă cau!

Iau la răd buzunarele; și le scotoțesc pe toate; aveam vreo opt! Apoi, încep a mă uita pe jos, pe sub canapele... Băjbând pe sub canapea, apuc piciorul domnișoarei din fața mea, — un picioru!... O străngea pântof, și se descuțea. Îți mângăia pulpa și degetele-mi tremurau. Apoi, lipese obrazul de mătasa cioropului!...

— Nu-i domnule?!

— Ce să fie, domnule?!

Cum; ce să fie? Biletul!

Ală! Nuei domnule, fi-ai al dracului de bilet! — și mă ridic, cu sângeciob obraz: — nu de rușine, ci de emoție! Piciorul acela... gamba!...

— De unde vîi dumneata?!

Acuma îmi vorbea cu „dumneata!”

— Eu?

— Da, dumneata!

— Dela București, mi-se pare!

— Cum; mi-se pare?!

— Ce fi-se pare?

— Spui că vîi dela București!

— Da, dela București!

— Și unde mergi?

— Nu știu!

Spuneam adevărul!

— Cum nu știu?!

— Ce să știu?!

— Zici că nu știu unde mergi! — Ei, asta e acum! Merg... merg acasă... Dar, în sfârșit, ce-ți pasă dăle unde merg eu?! Știi că ești curios?!

Doamna cea groasă rădea înabășu!

— La prima stație, să poțtești jos!

— Aș! eu merg mai departe.

— Asta e altă chestie. Dar la prima stație, trebui să te dai jos, să-ți încheem proces-verbal. Și controlul plecă.

„Ei, drăcia dracului!” Vorbisem tare.

— Și încă ce drăcie!

Era mătoana!

Eu mă'nroșii, înghiți sec, tușii! Mă scol și vreau să ies. Dar trenul oprește brusc, și mă prăvelesc în brațele coccanei!

— Mm!

Îmi dă un pumn în cap, mă trage de păr, apoi, făcându-mi vânt, mă trezesc cu capul în pieptul domniului cu monoclu!

— Mmm!

Cum, cum nu, ajung iarăș la locul meu. Mă reazăș comod, și văr un picior între picioarele domnișoarei din fața mea!...

— Poțtim, domnule!

Era controlul!

Îl urmez. Ce era să fac?!

Din ușă, mă uit îndărăt: studentul, se mutase în locul meu și — așa, ca din gresală! — cerca să văr piciorul stâng, între picioarele domnișoarei din față; domnul cu monoclu, isburiș să văr și celălalt picior între picioarele domnișoarei din stânga studentului; la domnișoara cea blondă și domnul cu ochelari, — situația necschimbă!... Controlorul, mă trase de mână.

— Bună ziua!

Premiile pe 1927 ale Societății Scriitorilor Francezi

Comitetul Societății Scriitorilor Francezi întruni sub prezidenția d-lui Edouard Estaunié, dela Academia Franceză, a distribuit premiile sale anuale pe 1927, după cum urmează:

Marele premiu de 6000 fr. a fost decernat d-lui J. Lucas-Dubreton, pentru lucrările sale istorice *Louvel le régicide*, *Louis XVIII*, *l'Évasion de La Fayette*, *l'Histoire de la Restauration* et de *la Monarchie de juillet*, *l'Affaire Albau* ou *Louis-Philippe fondéur*, *Le Conte d'Artois* și *Charles X*.

Premiul literaturii regionale, fondăunea Lucien Graux (3000 fr.) a revenit d-lui Paul Gazin, care dăle Aulun (Saône et Loire) o viață retrasă și fecundă de studii și creație. Din opera promiată a acestui scriitor regional, menționăm: *viguarcele romane* *l'Humanité à la guerre*, *Décadi*, *l'Allétrie de Bâques*, *l'Histoire du Bacchus sans tête*. Ultima lucrare a lui Paul Gazin, *Le Testament de deux Testaments*, a avut un puternic răsunet.

Premiile Președinției Republicii rezervat scriitorilor combatanți; premiul consiliului municipal a fost acordat d-lui Marius Beisson pentru lucrarea *Coins et reconis de Paris*; premiul Marii Star, (5000 fr.) a revenit d-lui Gaston Rouppel; premiul *Buguet* a fost decernat șansonetistului Yann Nibor; premiul Maurice Dekobra (3000 fr.) a fost atribuit d-lui Louis Andard; premiul Maurice Renard d-lui René Chambe; premiul *Chauvignard* (5000 fr.) a fost împărți între d. Henry Fèvre și d-na Jehan d'Irvay; premiul *Liubomirsky* a fost decernat d-lui Ives Dartois; pr. Emil Richelbourg romanțierului popular Louis Gastine și pr. Honoré de Balzac poetului și romanțierului Gaston Picard.

Au mai fost premiate d-nela Marquerite Cometi, contesa Puliga, Marquerite Celmán și Max Reboul.

În Februarie, Societatea Scriitorilor Francezi va decerna premiul *Corrad* și *medalia Paul Hervey*. Această medalie de aur e scotoțită ca o mare distincție și se crede că va fi atribuită unui dăntre cei mai mari scriitori ai Franței.

Din toate și uită toți Oboșeală sau capriciu?

Finlanda este cea dinții țări în care femeile au obținut dreptul de vot și eligibilitate. Se pare însă că fenețele aceasta, pentru care lupul cu alăta îndărăre femeieșică din toată lumea, aduce, cu orice ferice îndelung viață, multe deziluzii. Altfel e înșăcabil faptul că la ultimele alegeri generale, femeile finlandeze s'au obținut de vot, aproape în 80%. Cele 16 fenețe alese cu acest prilej au avut mai multe voturi masculine, decât voturi fenețeșice exprimate, cari nu li-iar fi putut da majoritățile necesare.

Și mă simt unii oameni, cari susțin că femeile sînt capricioase!...

Muzica și durerile de dinți

S'ar părea ciudată această împerechere de cuvinte, dacă ea n'ar fi prilejuită de un extraordinar caz de hiper-sensibilitate întâmplat la Berlin.

O femeie tânără de câțorei cântă din vioră note înalte, simțta dureri acute în dinți. Examinându-se cu mare atenție gura nu s'au putut observa nimic anormal. Din printr-o, ea posedă o dăntură perfectă. I s'a interzis să mă cânte. Durerile au încetat.

După un răstimp a rehat cântatul la vioră, înregistrând aceleași senzații. Toate încercările medicilor au esuat. Femeia nu poate cânta fără dureri, ceea ce deodată-dă dovedește că muzica poate fi și altăceva decât un calmant, cum se credea până acum.

Premii pentru prolixitate

Academia franceză a distribuit cele 97 distațiuni de 25.000 fr. și 203 premii de 10.000 fr. familiilor franceze, cari au cel puțin o jumate de duzină de copii.

În capul acestor familii, cărora ajutorul acesta le vine, desigur, la timp oportun, s'au familia Matence din Nisiel (Seine et Oise) cu 20 copii, familia Baudet din Fère-en-Tardenois (Aisne) cu 19 copii, Leroy din Massure (Sarthe) cu 17 copii, etc... Douăzeci de copii e ceva nu numai în Franța!

CĂRȚI ȘI REVISTE

O carte a faptelor vitejești

„Sub drapelul Regimentului 1 Grăniceri” de Locot. Colonel Ștefanescu Mihail — 90 Pag. — Tipografia Colza București.

Cartea aduce un număr de povestiri îndemnatice ce stăpânesc limba nească — românească. Faptele sunt inspirate și cu zi, așa cum ele s-au petrecut în timpul de tun, în penelul de armă, în explozie de granade, sub aripile deslușului și în sărutările morții.

Cartea se ridică la înălțimea „Povestirile de aur” ale faptelor vitejești.

Ea împlinește un gol. Fixează pentru totdeauna pe drumul urmașilor doritul împlinire.

Dintre toate „Coții” și „Chiosurile” sunt cele două unisre urme ale morții în care s'a strâns din belșug cenușa eroilor căzuți.

„Coți” — rezistență și persistență.

„Chiosurile” — ascultarea grabnică și oarbă de a trece un drapel cu miile de oameni, conștienți de moartea lor, pe pragul morții, deasupra tranșelor inamice închise de rețele și sârmi nedescoperite.

Jerfa dela Chiosuri? 28 ofițeri și 1200 soldați — morți și răniți, într-o singură zi.

Numele de eroii? Cei mai uzați: General Prapescu — mort; General Gh. Cantacuzino — supraviețuiesc.

Dar ceace deosebeste pe acest autor de alii autori ai descrierilor de fapte vitejești, este surprinzătoare importanța ce o dă gradelor inferioare, numindu-le și încadrându-le în episodul faptelor.

Autorul își dă seamă că victoria se câștigă de pe brazda sacrificiului făcut de toți: dela general până la soldat.

Fiecare din acești jefitori contribuie cu suttelul în egală măsură, după capacitate, la câștigarea laurilor de biruință.

Cartea scrisă dela inimă pentru a merge la inimă este un monument de slove bine ficlut, ridicat în cinstca faptelor de aur înălțate de eroi.

Până în prezent a lipsit maestrul, cionuul, daltă și materialul, ca să se învecinească în metal faptele mari ale Regimentului 1 Grăniceri. A răsărit în schimb un conducător mărșăvnic care de un oasac al cărui nume nu are autorea în literatură, ca să împlinească lipsa.

Intretele multe storoice de ieri, subzările neșpuse, proaspete încă în amintirea tuturor, ne-au găsi la un loc, în jurul ațelorași mari-nădejdi, acum împlinite.

YOLBURA POLIANA-NASTURAS

G. St. Cazacu-Delarest: *Sinfonii de seară*, versuri, — Bacău, — 30 lei.

Poezia începuturilor e ca o revărsare de primăvară, vijelioasă și amestecată. E de lege aceasta dela care puțin știți aici ce s'au abătut, alcătându-și primul volum. Dufin Argehezi israu trebuit mai bine de treizeci de ani pentru a-și putea construi un piedestal definitiv, și încă volumul de-și putea conține opera ciclului răbdător o viață întreagă, care încheie opera ciclului răbdător o viață întreagă, a putut da naștere la discuțiile cele mai telurice.

E greu de stabilit dacă personalitatea unui poet se conturează mai lesne în volum, decât fărâmiată în periodicile vremii lui. Tot d. Argehezi, ni se pare, sustine că un autor trebuie să publice o singură carte definitivă, dar teoria d-sale nu e încă suficient demonstrată de apariția „Cuvintelor potrivite”. De acea nimenia nu va putea face o vină dui G. St. Cazacu-Delarest din faptul că n'a așteptat să-și iași prin albi la tâmple pentru să-și aduna poezia în volum. Modesta cărțișuță tipărită la Bacău are toate calitățile și toate defectele sintezizărilor pe grabă, dar aceasta nu înseamnă că autorul ei e mai puțin poet decât se simte el însuși. Dintroptrivă, dacă din această cristalizare priplă opera de a-lă pierde în ceea ce are ca a aporal al meșteșugului, materialul brut câștigă în puritate prin lipsa de adosuri inutile și adeseori păgubitoare la masa de lucru.

Nu e însă decât în parte cazul dui Cazacu, făcând amintire aici de necesitatea unei îndelungi arderi, pentru o cât mai pură cristalizare a materialului poetic. Volumul d-sale are puțină agilitate și multă inspirație bine turnată în forme durabile. Versul d-sale curat și plin, creează atmosferă și dă sugestii vișe. Ciclu „Sinfoniilor de seară” și al „Cântecelor de toamnă” dovedesc valoroase însușiri poetice, de la care putem aștepta lucruri inegalabile în acest gen.

Poetului s-au învâluit

Sinfonii plęi din poezia;

Adeci porinte "n' lăna

Armonii de vise psaltă.

Imagine clară, închizând în ca o delicată simțire exprimată defacut nu își găsește comparatie decât în alt vers, de aceeaș banal substanță a aceluiaș poet, pe care n-ai săl atăm în volum.

Insărit pe trisbare

Dom-castani "n seară,

Păca's poliscandire care

Pleacă pe trisbare

Frumze — stropi de seară.

D. Argehezi spune că un autor e dator cu o singură carte; un poet e destul să scrie o singură poezie, ca să rămie poet. Și d. Cazacu a scris-o.

și poate încanta numai pe proși. Poezia modernistă, spune d. Tomescu, poate fi o îndrăgă, o propagandă, o agitație, dar nu este o realizare literară, cel puțin până acum.

Revista publică o realizare mai slabă d-dlui Damin Stănuț, care totuși își vadește bogatele sale resurse literare.

Gratul Românesc A. I. Nr. 11 — București.

D. Ion Ordeanu aduce prețioase contribuții la cunoașterea agitației ce se face la Belgrad pe chestia convenției școlare private la regiunul școlilor din Banatul robit sârbilor.

Tara Noastră An. IX, Nr. 1 și 2, Cluj.

Repare după vacanți cu vechile cadre sperite, viguroasa publicare ardelăni condusă de d. Octavian Goga. Lângă cuvântul animator al maestrului, închinat consecvent aceleasi scumpe idei nationale, se insără nota de: d. Mirha Sadoveanu, d. Ion Lăpăș, d. Ion Agărbiceanu, d. Silviu Dragomir, d. Zaharia Bărsan, d. T. Argehezi.

Cronica vieală și păunzătoare revine verva scripitoare a delui A. Hodos.

Tribuna Românilor Transilvaniei An. I, Nr. 3.

Chisănuț, aduce un emoționant apel semnat de d. Pan Hălăpca, autor în preajma celei de a 10-a aniversare dela unirea Basarabiei.

Răsăritul An. X, Nr. 4 — București. Numărul

încheie un an de făcută și rodnică activitate culturală.

Familia, Seria II, An. II, Nr. 12, Oradea.

Întru serbătorire P. S. Episcopului Ciogortan, care împlinește 75 de ani; d. George A. Petre publică o frumoasă odă în metru popular.

Juste cuvinte de apreciere are d. George Bota pentru congresul și după congresul de la Oradea.

Banatul, An II, Nr. 9 și 10, Timișoara.

D. Ion Montani spune frumoase cuvinte despre „Nemurirea lui I. C. Bărbănuș”. D. Coriolan Petruan dizețază despre „Bisericele de lemn din județul Arad”.

Falanga An. II, Seria II, N 30, București.

D. Mihail Dregomirescu sustine că problema culturii este „problema creațiunii”. Just. Dar teia d-sale e raiu aplicată la ideea propagandă culturale, care este alăceva.

Viața literară A. V. H. Nr. 3, București.

D. Lovinescu apără multă temă dincoșiazămintii, emișă de dsa, nu împotriva dui Barbu, care a come-bătut-o, ci împotriva unei afirmații a dui Călinescu, care în acelaș număr se explică și dă îndărăt.

INSEMNĂRI

Mențiuni bibliografice

Pr. Petru Gh. Saviu: *Poetul în literatură* e o conferință în care se combate cu argumente serioase tendința unor scriitori ai nostri, cari au perpetuat legenda că poetul român e plin de păcate. Părintele Saviu arată că poetul nostru a fost de obicei un serios factor de cultură și un duhovnic viu, iar faptul că a fost prezent alaltfel în literatură se datorează influențelor literaturii franceze anti-clericale.

Concluziile d-sale sînt că poetul român, ca și țărănul, nu e încă destul de cunoscut și apreciat.

Sandru Teleajean: *Moșnenii*, o suguditoare dramă scrisă într-o pitorească limbă românească de către vigureșul scriitor și artist de la Iași. Editura „Sămănaătorul” din Arad a făcut o față banală, publicănd-o.

Barbu Lăzăreanu: *Urșitul telerilor și al femeilor*. Ed. Ancora, S. Benvenisti & Comp. București. Lei 80.

Cercetând colecțiile plin de praful vremii ale Academiei, d. Barbu Lăzăreanu găsește o seamă de insemnate documente privitoare la obiceiurile și uzitate ale țre-cuților, precum și o seamă de valoroase documente de limbă. Dsa le adună în acest volum, făcând un prețios serviciu literaturii noastre.

Calendarul „Asociațiunii” pe 1928, întocmită de d. Horia Petra-Petrescu, cuprinde un bogat material literar și instructiv. Prețul 15 Lei.

„Viața Românească” An XIX, No. 10, 11, 12, Iași. În volum bogat de peste 350 pagini la alcătuiră căruia colaborează Lucia Matiu, Mili. Sadoveanu, I. Pețtroviți, Ion Piliat, M. Ralea și alții.

În cronică, bogată ca de obicei, începe să se arate mai viu interesul față de mișcarea literară din țară.

Serisul Românesc A. I, No. 2 Craiova. D. D. Tomescu pune la punct poezia modernistă, arătându-o așa cum este în realitate ca o încercare lipsită de viață. Lipsă de fond, în lipsa de forme, poate înșela numai pe naivi

Secretariatul secțiilor Aștrei. Comitetul Asociațiunii conformându-se indicațiunilor recente adunări generale a înființat la Cluj un secretariat al secțiilor, încredințând acest post dui Ion Agărbiceanu. Rostul secretariatului dela Cluj este să se strângă raportul între secțiuni și conducerea dela Sibiu, în sensul de a se înlesni manifestarea acestora. Ar fi trebuit însă ca edala cu înființarea acestui organ de legătură să se dea secțiilor și revista „Transilvania”. Dar se vede că lucrul e foarte greu de realizat, deoarece s'a rămas la vechia stare de lucruri și s'a cerut dui Agărbiceanu să facă revista dela Cluj.

Secretariatul înființat e un început, care trebuie totuși desăvârșit, dacă cuvintele de teamă rostite în recenta adunare generală exprima, cum se crede, o realitate.

Biblioteca fără bibliotecari. La biblioteca universitară din Cluj se întâmplă de la o vreme lucruri foarte ciudate. De multă vreme destul de sub-director bibliotecar e vacant și nu se poate ocupa. A concurat anul trecut d. Ion Agărbiceanu, dar consiliul profesional s'a pronunțat cu hotărâre împotriva pretențiunii unui simplu scriitor de a fi bibliotecar. Se vede că postul care alăceva decât familiarizarea omului cu cartea, după o întreagă viață închinată scrierului.

Acum s'a ivit un nou concurent. E. d. Chirilă, doctor în drept, susținut de dl Lapedatu, ministru al culterului și șef politic a numeroși membri din consiliul profesional. Și e posibil ca dl Dr. Chirilă să fie numit, deși unii intelectuali clujeși fac obiecta că n'ia n'ea un are suficiență „calificative”, regulamentul cerând în mod expres titlul de doctor sau licențiat în litere.

Așteptăm deslegarea acestei chestiuni cu înfrigurare. Ea ne interesează, căci e bine să se știe dacă dl Dr. Chirilă poate fi preferat scriitorului Agărbiceanu într-o funcție unde se manipulează cartea, nu textele de fund. În Ungaria formalistul, unde destul dl Bogdan Dăcea fiind unguș nu făcuse profesor universitar fără doctorat și fără lucrări. Gyula Pal a fost numit profesor universitar și s'a făcut căderă numai pe baza lucrărilor lui literare și critice. În România democratică poți fi director general fără studii, dar un scriitor, premiat cu cel mai mare premiu literar al statului nu poate ajunge bibliotecar, în concurență cu un

domn, care poate fi oricând un bun pretor sau un meritos inspector școlar, dar nu un om de carte și de bibliotecă.

Moștenirea maestrului Chiriac. A murit zilele trecute în vîrstă de 61 ani, maestrul Chiriac, neobștul animator al ideii muzicale în România. E o pierdere neptrănită pentru cultura românească. Maestrul Chiriac a fost pretor pe vechiul regat, ceace a fost pretor Ardeal maestrul Dima. Om de o mare cultură, de o adănc patrosim și de o covârșitoare energie, maestrul Chiriac a luptat din răspeter pentru răspindirea culturii muzicale și a isbănit. Cuvintele sale celebre, care au dus la întințarea societății corale „Carmen”, au înălțat inimele dela un capăt la altul al românismului, creînd un viu curent muzical. Compozițiile lui cuprind, alătura de cea mai frumoasă liughică cântată, un vast material muzical românesc, pe care alții mai linișiți, vor avea timp să-l prelucreză.

Căștoria, piedeca instrucțiunii

Nu e vorba de noi, unde fetele îmbrăținesc învățând. Nenecearea șau fecieria aceasta se întâmplă aiurea.

Instrucția femeilor la Irak și în Palestina însă mult de dorit. Motivul e foarte nesent. Fetele, mărăndu-se, părăsesc școala. Lucrul e destul de firesc. Dar, vci zice: ele se mărăie foarte nerle. În adevar, așa e. Mamele, cari au fete de mărăit, retrag copilele din școală, îndată ce sînt altele ca logodnice și aceasta se întâmplă de obicei pe la 13 ani, adică la mijlocul studiilor. Mai mult încă, e obiceiul ca logodnicele să se aleagă printre cele mai bune eleve; aceasta e o garanție de fecierie în viațreaza căsnicie. Astfel școlile pierd anul pe cele mai apte elemente pentru conținuarea studiilor, ceace face ca mărăiul să fie o cauză a scaderii nivelului instrucțiunii.

Răul e, desigur, mare. Căderi înșă dacă el nu se compențenază cu avantajii aduse în căsnicie.